

Farsta 13 maj 2020

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

Vår referens: karolina.celinska@dhr.se

Remissyttrande avseende Betänkandet Modernare byggregler – förutsägbart, flexibelt och förenklat (SOU 2019:68) Fi2019/04318/BB

DHR är en idéburen demokratisk organisation för och av personer med nedsatt rörelseförmåga. Genom att skapa opinion och påverka de politiska besluten arbetar vi för ett öppet Sverige, där personer med nedsatt rörelseförmåga inte blir utestängda. Utgångspunkterna i vårt arbete är FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och hållbarhetsmålen i agenda 2030. Det är utifrån dessa perspektiv vi framför våra synpunkter på utredningen.

DHR:s ställningstagande på utredningens förslag

- DHR avstyrker förslaget om ett nytt regeringsuppdrag om reformering av Boverkets byggregler men delar vissa av kommitténs uppfattningar om byggreglernas utformning.
- DHR avstyrker förslaget att ändra i Boverkets instruktion.
- DHR avstyrker förslaget till ändringar i 3 kap. plan- och byggförordningen (2011:338), PBF.
- DHR avstyrker förslaget om inrättande av den nya myndigheten Byggkravsnämnden.
- DHR avstyrker förslaget att avskaffa begreppet ombyggnad och anser att vissa frågor bör utredas vidare.
- DHR avstyrker förslaget att avskaffa kontroll genom certifierade sakkunniga och anser att frågan kräver ytterligare utredning.
- DHR avstyrker förslaget att avskaffa funktionen kontrollansvarig.
- DHR tillstyrker förslaget att förtydliga reglerna om arbetsplatsbesök
- DHR avstyrker förslaget om ett nytt regeringsuppdrag om kontrollplaner.
- DHR avstyrker förslaget om ett nytt regeringsuppdrag om att utreda ifall fler tekniska egenskapskrav ska bli utformningskrav.

DHR vill i övrigt lämna nedanstående synpunkter på kommitténs slutbetänkande.
Generella synpunkter på utredningens innehåll

Med hänvisning till betänkandets titel så tog DHR för givet att det fanns ambitioner hos utredningen om att föreslå ett tydliggörande regelverk med utgångspunkt i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och Agenda 2030. Innehållet i betänkandet visar att så inte var fallet. Att skapa bebyggelse och bostäder som inkluderar alla i samhället är inget utredningen prioriterat. Detta betänkande undviker helt resonemang om för vem det byggs, utan utgår i princip endast från producenternas behov och önskemål. Mycket möjligt för att det var så direktivet såg ut. Samtidigt blir just frågan som finns kvar efter genomläsning, vem bygger vi egentligen för?

Betänkandet bekräftar det som DHR alltid påtalat och visar återigen på behovet av vår outtröttliga upprepning. Staten har åtagit sig att garantera att ingen utestängs i våra miljöer. Att sanktionera ett regelverk som möjliggör ett exkluderande byggande, men som sedan förutsätter olika former av statligt stöd, för att tillgodose inkludering för olika människor, är oacceptabelt.

Enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning får inte offentliga medel användas för att skapa eller vidmakthålla den ojämlikhet som oundvikligen blir följden av otillgängliga tjänster och anläggningar. Utifrån Agenda 2030, Mål 11, att städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara är förslagen inte heller skäligen.

Enligt DHR måste det finnas betydligt bättre sätt än utredningens förslag att säkerställa tillgång för alla till fullgoda, säkra och ekonomiskt överkomliga bostäder. Samt att verka för en inkluderande och hållbar urbanisering samt förbättra kapaciteten för deltagandebaserad, integrerad och hållbar planering och förvaltning av bosättningar, utan avkall på rätten till tillgänglig och användbar bebyggelse.

Konventionsstaterna bör utföra en omfattande omprövning av lagarna om tillgänglighet för att identifiera, övervaka och adressera luckor i lagstiftning och implementering. De förslag som finns i utredningen tar ansats i det helt motsatta. DHR ser fram emot den dagen då vi gällande byggande lyfter blicken från att ifrågasätta kraven, till att utgå ifrån en målsättning om en inkluderande bebyggelse.

Brist på medvetenhet och tekniskt kunnande om tillgänglighet och användbarhet ska hanteras i enlighet med artikel 9 om att konventionsstaterna ska ge alla intressenter utbildning om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Detta betänkande visar tydligt på kunskapsbrist om tillgänglighet och användbarhet. Kompetensen och ekonomiska investeringar för att ta fram verifierade innovationer gällande funktioner för tillgänglighet och användbarhet är kraftigt begränsad. Det förutsätter inte bara kompetens om olika lösningar för tillgänglighet och användbarhet. Det förutsätter också levande labb för forskning

där slutanvändare kan testa innovationer, tekniska lösningar och möjlighet att använda utrymmet. Dessutom måste utgångspunkten att slutanvändare involveras i innovationsprocessen vara en självklarhet.

DHR:s synpunkter på specifika förslag i utredningen

9.2.1 och 9.2.2

Genomgående anser DHR att detta avsnitt är fullt av motsägelser. Å ena sidan ska regelverket vara tydligt och inte kunna tolkas på olika sätt men samtidigt vara flexibelt och öppet för olika lösningar. Ett regelverk har till uppgift att tala om handlingsutrymmet. Om handlingsutrymmet är oklart så ska det givetvis förtydligas. Frågan om tolkningsföreträde är något helt annat. Detta hör ju självklart ihop med målsättningen för regelverket. Återigen vem vi bygger för.

DHR anser att Boverkets kommande redovisning av regeringsuppdraget om översyn av byggreglerna redan ger fog för oro. Många av de saker som vi ifrågasätter i detta yttrande finns tyvärr redan på Boverkets agenda framöver.

Att inte hänvisa till bostäder invändiga mått SS 914221:2006 är att bortse från redan etablerad verifieringsmetod. Något hållbart alternativ anges inte. Vi är överens med byggbranschen om behov av uppdatering, men att Boverket skulle presentera ett bättre verifieringsunderlag är föga troligt.

9.2.3

DHR saknar ett djupare resonemang kring instruktionen för Boverket. De situationer där funktionskrav inte är möjligt preciseras inte av utredningen. Inte heller framgår vilka åtgärder som skulle behöva vara specifika. I övrigt hänvisar vi till Boverkets yttrande.

9.3

DHR väljer att inte lämna detaljerade synpunkter på detta område då förslaget på så många sätt motverkar tillgänglighet och användbarhet, så att synpunkter inte kan redogöras på ett meningsfullt sätt. Vi framför istället några principiella kommentarer.

DHR ifrågasätter skarpt varför många aktörer i byggbranschen framställer kraven i regelverket som rör tillgänglighet som en ständig källa till problem i byggproduktionen. Samtidigt framförs aldrig innovativa lösningar eller idéer. Frågan landar i stället alltid i att på något sätt försämra eller slopa kraven på tillgänglighet och användbarhet, så även denna gång. DHR saknar även ett

resonemang kring hur innovation skulle kunna åtgärda några av de problemområden som finns utpekade. Sett till utgångspunkten om universell utformning så är innovationssamarbeten mellan byggproducenter, hjälpmedelsutvecklare och välfärdsteknologi i princip obefintlig idag.

DHR har alltid förordat funktionskrav. När det gäller tillgänglighet och användbarhet till bostäder krävs dock tydlighet genom detaljer, då stora mängder fel görs på detta område. De lösningar som presenteras i bostäders invändiga mått SS 91422:2006 baseras på verifierade mått och är ett tydligt bevis på detaljnivån som måste uppnås. Vi har således svårt att se logiken och nyttan i utredningens förslag.

9.4

Precis som Boverket vill DHR understryka att det inte ska göras några avvägningar mellan olika krav på byggnader utan att samtliga tillämpliga krav ska uppfyllas. Det finns inte några krav på byggnader som är motstridiga i den meningen att uppfyllande av det ena kravet med automatik utesluter uppfyllande av det andra.

Vi anser också att typgodkännande fattade av denna nämnd skulle hämma innovation.

Överlag ser vi det inte motiverat att införa en Byggkravsnämnd.

9.6

Även frågan om ombyggnad genomsyras i utredningen av överdriven oro för följdkrav i form av åtgärder för tillgänglighet och användbarhet. Inget underlag har presenterats som påvisar vare sig att krav på tillgänglighet och användbarhet hindrar andelen ombyggnationer eller andel ombyggnationer som faktiskt lett till utökad tillgängligheten och användbarheten.

DHR har ytterst svårt att se att mängden av ombyggnationer som faktiskt lett till tillgänglighet och användbarhet, utgör ett sådant problem för bostadsproduktionen att det motiverar att begreppet bör avskaffas.

Dock finns det fortfarande mycket att önska gällande tillgänglighet och användbarhet och vid ombyggnation, men inte i den riktning betänkandet förordar.

9.7.1 - 9.7.4

Dagens system behöver översyn och förändring, men det innebär inte att DHR anser att avskaffande är motiverat. Vår tilltro till byggherrar skiljer sig i detta avseende från utredningens. De brister DHR anser att det finns i dagens system med certifierade sakkunniga och kontrollansvariga samt med kontrollplanerna rör dels varierad kompetens inom yrkeskåren dels sakkunnigas och kontrollansvarigas befogenheter och ansvar.

DHR anser att ett välfungerande system med sakkunniga och kontrollansvariga är mer hållbara funktioner i byggprocessen över tid.

Gällande arbetsplatsbesök och kontrollplaner så ser DHR det som positivt att betydelsen och syftet föreslås förstärkas. Att vårt byggnadsbestånd har hög kvalitet och att byggfel minimeras är avgörande för en hållbar och inkluderande miljö.

7.5

DHR anser att frågor om tillgänglighet och användbarhet ska hanteras i nuvarande ordning. Att utformningskrav prövas inför bygglov och tekniska egenskapskrav bedöms inför startbeskedet. Utifrån vårt perspektiv är denna ordning absolut nödvändig för faktisk tillgänglighet och användbarhet i slutändan. Då brister kan uppmärksammas och åtgärdas i ett tidigt skede. Enligt Boverket är detta förfarande problematiskt för byggnadsnämnderna i relation till gränsdragning och tillsyn. Dock är vi trots Boverkets synpunkter mycket angelägna om att inte äventyra dagens ordning. Tillägg som ytterligare kan problematisera processen är enligt vår mening inte eftersträvansvärt.

Beslut om detta yttrande har tagits av förbundsordförande Rasmus Isaksson. Yttrandet har beretts av ombudsman Karolina Celinska i samarbete med och i den slutliga beredningen har även förbundssekreterare Ken Gammelgård medverkat.

DHR – Delaktighet Handlingskraft Rörelsefrihet

Vänliga hälsningar

Rasmus Isaksson
förbundsordförande

Karolina Celinska
ombudsman